

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 2 (6) – 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Kurbanov Eldar Ermamatovich, Qormishov Mirjalol Jumamurod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO TOTUVLIKNI TA'MINLASHDA MILLIY MADANIY MARKAZLARINING INSTITUTSIONAL ROLI VA VAZIFASI (Sirdaryo viloyati markazlari misolida)	11-15
<i>Djurayev Ikrom Nematovich</i> SOPOLLI-KO'ZALI ARXEOLGIK QATLAMLARIDA SHIMOLIY DASHT QABILALARINING IZLARI	16-19
<i>Акбарова Камила Шухрат кизи</i> МЕЖДУ СЕКУЛЯРИЗАЦИЙ И МОДЕРНИЗАЦИЕЙ: СОВЕТСКАЯ ПОЛИТИКА В СФЕРЕ РЕЛИГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	20-26
<i>Olimov Islombek Ulug'bek o'g'li</i> SUV TA'MINOTI TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	27-31
<i>Sitorabonu Bobojonova</i> BUXORODA DASTLABKI MUZEYNING TASHKIL TOPISHI.....	32-36
<i>O'ralov Orzubek</i> GEOGRAFIK KASHFIYOTLARGA QADAR POLINEZIYA XALQLARINING RIVOJLANISHI VA DAVLATCHILIK INSTITUTLARINING SHAKLLANISHI TARIXI.....	37-45
<i>Qahhorov Shohjaxon Shodiyor o'g'li</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MEROSINING TARIXIY VA MA'NAVIY TAHLILI.....	46-50

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madartov Bahrom</i> TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA O'ZARO MUNOSABATLARNI HISOBGA OLISH ASOSIDA STRATEGIK REJALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	51-55
<i>Xudayberdiyev Otabek Absalomovich</i> XALQARO SAVDO MUNOSABATLARIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TA'MINOT ZANJIRI VA LOGISTIKA KONTROLLINGINING ROLI	56-64
<i>Ismailova Shaxnoza Uktamovna</i> O'ZBEKISTONDA INFLYATSION BOSIM OMILLARI VA ULARNING ISTE'MOL NARXLARI INDEKSIDA NAMOYON BO'LISHI.....	65-75
<i>Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR TIZIMINI ANIQLASH VA XIZMAT SIFATI QIYMAT TAKLIFI MIJOZ TAJRIBASI BREND KAPITALI HAMDA TEZKORLIK INDIKATORLARI ASOSIDA BAHOLASH	76-87

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Alimatova Nargis Abduxalilovna</i> INSON ONGINING TABIATINI O'RGANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	88-93
--	-------

<i>Utegenova Jamila Djolmurzayevna</i> O'ZBEKISTONDA BIOETIKANING SHAKLLANISHI VA FALSAFIY ASOSLARI	94-97
<i>Mamatqulov Rashid Pazilbekovich</i> JAMIYAT YUKSALISHIDA IJTIMOY NAZORATNING ROLI.....	98-102
<i>Shadimetov Mahmudjon Negmatjanovich</i> RUHIY KAMOLOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY MAZMUNI VA TARIXIY ILDIZLARI .	103-108
<i>Ochilov Jamshid Abdurashidovich</i> KOSMOGEN, TEXNOGEN, ANTROPOGEN SIVILIZATSIYALAR MOHIYATINING ONTOLOGIK TALQINI.....	109-117
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> KASABA UYUSHMALARI TIZIMIDA INSON QADRINI YUKSALTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	118-126
<i>Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna</i> ABU RAYHON BERUNIY ASARLARIDA FANLARNING INSON HAYOTIDAGI O'RNI MASALALARI	127-130
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Axmedov Oybek Saporbayevich</i> INGLIZ TILIDAGI SOLIQ-BOJXONA TERMINOLOGIK BIRLIKLARINI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING STILISTIK MUAMMOLARI.....	131-139
<i>Babadjanova Nazokat</i> OGAHIYNING SO'Z VA NUTQ MASALALARIGA OID QARASHLARINING MA'RIFIY MANBALARI	140-148
<i>Xo'jamqulov Anvar Jozilovich, Tog'ayeva Shoxnoza Elmurod qizi</i> ADABIYOTIDA "ABSURD" TUSHUNCHASI	149-153
<i>Abdullayeva Rahima Raimqul qizi</i> MEDIA YORDAMIDA IMIDJNING SHAKLLANISHI VA IJTIMOY FIKR	154-161
<i>Fozilov Arabjon Nozimjon o'g'li</i> CHET TILLARINI O'RGANISHDA SO'Z YODLASHNING AHAMIYATI	162-165
<i>Sarvinov Abdiraxmonova Davron qizi, Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> THE SIGNIFICANCE OF STUDYING GENDER REPRESENTATION IN IDIOMS AND PHRASEOLOGICAL UNITS.....	166-171
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> TAVALLO IJODIDA POETIK OBRAZ YANGILANISHINING IJTIMOY-TARIXIY VA ADABIY- ESTETIK OMILLARI.....	172-185
<i>Кодирова Зарина Баходировна</i> ХУДОЖЕСТВЕННОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ДЕТСКОЙ ПРОЗЫ ДЭВИДА УОЛЛЬЯМСА: «DEMON DENTIST», «THE FING», «GANGSTA GRANNY».....	186-191
<i>Ismatilloev Jobir</i> "FIRDAVS UL-IQBOL"DAGI QASIDALARDA HUKMDORLAR MADHI	192-197
<i>Bozorova Nasiba</i> O'LMAS UMARBEOVNING "YOZ YOMG'IRI" QISSASIDA JINOYATNI O'RGANISHDA RETROSPEKSIYA USULI	198-203

<i>Ганиева Зухра Муратбаевна</i> ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТА «СМЕРТЬ» В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	204-212
--	---------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich, Ro'ziboyev Asilbek</i> SUN'IY INTELLEKT QARORLARIDA ADOLATSIZLIK MUAMMOSI VA UNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	213-218
<i>Bazarova Dildora Baxodirovna</i> ODIL SUDLOVNI TA'MINLASHDA "RAQAMLI SUD"	219-226
<i>Бабаев Джасхонгир Исмаилбекович</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДОГОВОРА ПИТЬЕВОГО ВОДОСНАБЖЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА	227-229
<i>Азходжаева Роза Алтыновна</i> РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ.....	230-235
<i>Абдужамппоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> ЭЛЕКТРОННЫЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА В ДЕЛАХ О КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЯХ: ПРОБЛЕМЫ СБОРА, ФИКСАЦИИ И ПРАВОВОЙ ОЦЕНКИ	236-246
<i>Alijanov Ilhomjon Erkinjon o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIGA QABUL QILISHDA NOMZODLARGA QO'YILGAN TALABLAR, XIZMATGA QABUL QILISH VA YOSH MUTAXASSISLAR BILAN ISHLASHGA DOIR FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	247-253
<i>Sarsenbaeva Aynura Tenelbay qizi, Tanirbergenov Sultanbek Bazarbaevich</i> FUQAROLARNING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ VA ERKINLIKLARIGA QARSHI JINOYATLAR HUQUQIY MOHIYATI.....	254-258
<i>Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o'g'li</i> INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING TARKIBIY QISMI	259-265
<i>Usmonaliyev Muslimbek Qurvonaliyevich</i> SPORTCHILARNI VAQTINCHALIK IJARAGA Olish SHARTNOMASINING SPORT HUQUQIDAGI O'RNI	266-272
<i>Mamadaliyev Boburjon Bahodirjon o'g'li</i> MAHALLIY BUDJETNI TARTIBGA SOLISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI IJRO ORGANLARINING VAZIFALARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	273-278
<i>Umarova Xolisxon Nomoz qizi</i> KORPORATSIYA DIREKTORLARINING FUNKSIONAL VAZIFALARINI AMALGA OSHIRISH BILAN BOG'LIQ JAVOBGARLIGI CHEGARASI	279-286
<i>Yaqubova Guli Qosimboy qizi</i> VOYAGA YETMAGANLAR BILAN BOG'LIQ ISHLARNI FUQAROLIK SUDLARIDA KO'RISHDA PROKURORNING ISHTIROKI TUSHUNCHASI VA UNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	287-294
<i>Ibrohimov Azimjon</i> XO'JALIK JAMIYATLARI BOSHQARUV ORGANLARI TIZIMIDA IJRO ORGANI: ROSSIYA FEDERATSIYASI MISOLIDA	295-301

<i>Choriyeva Xupshidabonu Xuppam qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "VASIYLIK VA HOMIYLIK TO'G'RISIDA"GI QONUNINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	302-310
<i>Saidazimov Yusuf Sodiq o'g'li</i> MA'MURIY AKT. MA'MURIY AKTNING MAZMUN-MOHİYATI. GERMANIYA TAJRIBASI.....	311-316
<i>Tursunov Ilxomjon Salimovich</i> MUQADDAM SUDLANGAN SHAXSLAR TOMONIDAN SODIR ETILISHI MUMKIN BULGAN JINOIY HARAKATLARNI OLDINI OLISH VA MAXSUS PROFILAKTIKANI TAKOMILLASHTIRISH	317-321
<i>Xojanazarov Otabek Saydazimovich</i> OZODLIK DAN MAHRUM QILISH BILAN BOG'LIQ BO'LMAGAN JAZOLAR IJROSI USTIDAN PROKUROR NAZORATI: MILLIY VA XALQARO TAJRIBA.....	322-329
<i>Raxmedov Xurshid Ashrapxodjayevich</i> JINOYAT ISHINI QO'ZG'ATISH INSTITUTINING HUQUQIY TABIATI VA PROTSESSUAL AHAMIYATI	330-339
<i>Mansurova Xulkar Nabiyevna</i> FUQAROLIK PROTSESSINING TEZKORLIGINI TA'MINLASHDA SIRTDAN HAL QILUV QARORI CHIQRISHNING AHAMIYATI	340-349
<i>Begimova Nasiba Xudayberdievna</i> FARZANDLIKKA OLISH INSTITUTINING TADRIJIY RIVOJLANISHI	350-358
<i>Yo'ldoshbekov Anvar</i> NAQDSIZ HISOB-KITOB LAR VA RAQAMLI NAZORAT TIZIMLARINING HUQUQIY AHAMIYATI	359-367
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> EVRISTIK TA'LIM NAZARIYASIDA TA'LIM OLUVCHINING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI	368-372
<i>Shukurov Mirjalol Norpulatovich</i> YAKKAKURASHCHILARNI TEXNIK USULLARIGA O'RGATISHDA KLAS TER USLUBIDAN FOYDALAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH	373-377
<i>Tilyabayev Kamil Zaitjonovich</i> O'ZBEK TILINING O'RGANILISHI VA DEKOLONIZATSIYASIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR: (DE)KOLONIAL HIS-TUYG'ULAR, MILLAT VA O'Z-O'ZINI ANGLASH	378-383
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li</i> SHARQ MUTAFAKKIRLARNING FALSAFIY QARASHLARI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA VALEOLOGIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM PEDAGOGIK OMILI SIFATIDA.....	384-388
<i>Xo'jamqulov Rasulbek Qurbon o'g'li</i> KOMPYUTER GRAFIKASI TEXNOLOGIYALARINI LOYIHA ASOSIDA O'QITISHGA INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK SAMARADORLIGI	389-393
<i>Badalov Ulug'bek Xikmatovich</i> GEOGRAFIYA FANI DARSLARIDA ONLAYN GIS TIZIMLARIDAN FOYDALANISH.....	394-398

<i>Anvarjonova Nodirakhon Nasimbek qizi</i> IS EXPLICIT GRAMMAR INSTRUCTION STILL PEDAGOGICALLY JUSTIFIED? A CRITICAL RECONSIDERATION OF ITS ROLE IN CONTEMPORARY ENGLISH LANGUAGE EDUCATION.....	399-406
<i>Imomov Fozil Shakarbek o'g'li</i> TEMPERAMENT NAZARIYASI VA INDIVIDUAL PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR ASOSIDA GRAFIK FAOLIYATNI TASHKIL ETISH: PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA VA SAN'AT TERAPIYASI KONTEKSTIDA.....	407-412
<i>Курбанбаев Джавод Аминбаевич</i> КОГНИТИВНЫЕ И ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ ЛЕКСИЧЕСКИХ ГЛОССАРИЕВ В ЯЗЫКОВОМ ОБРАЗОВАНИИ	413-417
<i>Eshnazarova Farida Jo'raqulovna</i> JAMOADA LIDERLIK VA UNING SIFATLARI (SPORT JAMOALARI MISOLIDA).....	418-421
<i>Yuldasheva Muhayyo Alimbaevna</i> AVTOMOBILLARDA TASHISH VA HARAKAT XAVFSIZLIGINI TASHKIL ETISH FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARINING O'RNI.....	422-429
<i>Umarov Komil, Sobirov Orif, Sultanov Rustam, Egamberdiyev Abdullo</i> YUQORI MALAKALI GANDBOLCHILAR MASHG'ULOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	430-435
<i>Doniyorova Gulnoza Anvar qizi, Kurbanova Gulnoz Negmatovna</i> INTERAKTIV VOSITALAR VA AXBOROT RESURSLARIDAN FOYDALANISH ORQALI KASBIY KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.....	436-441
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> PEDAGOGIK TA'LIM KLASTERI YO'NALISHIDA TARIX O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	442-447
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna, Qalandarova Sevinch Aqiljon qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV SALOHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH	448-453

Received: 15 January 2026
Accepted: 2 February 2026
Published: 14 February 2026

Article / Original Paper

USING INTERACTIVE METHODS TO BUILD THE COMMUNICATION POTENTIAL OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Pulatova Mukhabbat Egamberdievna

Sharaf Rashidov Samarkand State University,
Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

Kalandarova Sevinch Akiljon kizi

student SamDCHTI

Abstract. The article discusses the use of interactive methods in developing the communicative potential of future primary school teachers. The role and effectiveness of interactive teaching methods in enhancing pedagogical communication are substantiated through experimental research. The results demonstrate that interactive methods significantly contribute to the formation of communicative competence of future teachers.

Keywords: communicative potential, interactive methods, primary school teacher, pedagogical communication, professional competence.

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV SALOHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Qalandarova Sevinch Aqiljon qizi

SamDCHTI talabasi

Annotatsiya. Maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kommunikativ salohiyatini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish masalalari yoritilgan. Tadqiqot jarayonida interfaol metodlarning pedagogik muloqotni rivojlantirishdagi o'rni, ularning samaradorligi tajriba-sinov ishlari orqali asoslab berilgan. Olingan natijalar interfaol metodlar bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ kompetensiyasini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: kommunikativ salohiyat, interfaol metodlar, boshlang'ich sinf o'qituvchisi, pedagogik muloqot, kasbiy kompetensiya.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6I2Y2026N65>

Kirish. Zamonaviy pedagogik ta'lim tizimida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonida ularning kommunikativ salohiyatini shakllantirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Kommunikativ salohiyat o'qituvchining o'quvchilar, ota-onalar hamda pedagogik jamoa bilan samarali muloqot olib borish qobiliyatini belgilovchi muhim kasbiy sifatdir.

Tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilarda kommunikativ salohiyatni rivojlantirish quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni ta'minlashni talab etadi:

- ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan va kompetensiyaviy yondashuvni amalga oshirish;
- interfaol metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar ulushini oshirish;
- pedagogik muloqotga oid real vaziyatlarni modellashtirish;
- refleksiya va o'z-o'zini baholash jarayonlarini yo'lga qo'yish.

Mazkur shart-sharoitlar bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining nutq madaniyati, emotsional-intellektual qobiliyatlari hamda muloqotga tayyorgarligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kommunikativ salohiyatni shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanishning metodik asoslari:

Interfaol metodlar ta'lim oluvchilarni bilish faoliyatiga faol jalb etish, ularning mustaqil fikrlashi va kommunikativ faolligini rivojlantirishga qaratilgan o'qitish usullaridir. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kommunikativ salohiyatini shakllantirishda ushbu metodlar alohida ahamiyat kasb etadi [7].

Tadqiqot jarayonida quyidagi interfaol metodlardan tizimli foydalanish taklif etildi:

- **"To'siqlar osha muloqot" (Psixologik trening)**– talabalarning nutq faolligi va erkin fikrlashini rivojlantiradi;
- **"Mantiqiy zanjir" (Nutqni rivojlantirish)** – muloqot jarayonida o'z fikrini asoslash va himoya qilish malakasini shakllantiradi;
- **"Rol o'ynash" metodi** – pedagogik vaziyatlarda muloqot ko'nikmalarini shakllantiradi;
- **"Keys-stadi" metodi** – real pedagogik muammolarni hal etish orqali kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi.

Yuqorida ko'rsatilgan interfaol metodlardan foydalanish uchun namunalar keltirib o'tamiz.

1-mashq: "To'siqlar osha muloqot" (Psixologik trening). Ushbu mashq muloqotdagi to'siqlarni tushunishga yordam beradi.

- **Shart:** Ikki talaba bir-biriga teskari qarab o'tiradi. Birinchi talaba murakkabroq geometrik shakllar chizilgan rasmni ta'riflaydi, ikkinchisi esa uni ko'rmasdan chizishi kerak.
- **Qoida:** Savol berish taqiqlanadi (bir tomonlama muloqot).
- **Xulosa:** Talabalar muloqotda "teskari aloqa" (savol-javob) bo'lmasa, axborot 80% gacha noto'g'ri yetib borishini o'z tajribalarida ko'rishadi.

2-mashq: "Mantiqiy zanjir" (Nutqni rivojlantirish). Bu mashq o'qituvchining nutqi ravon va mantiqiy bo'lishini ta'minlaydi.

- **Shart:** Talabalarga bir-biriga bog'liq bo'lmagan 3 ta so'z beriladi (masalan: *qalam, kosmos, mehribonlik*).
- **Vazifa:** 1 daqiqa ichida ushbu uchala so'zni mantiqan bog'lab, kichik hikoya tuzish va uni sinfga so'zlab berish.
- **Natija:** Tezkor fikrlash va auditoriya oldida o'zini yo'qotib qo'ymaslik ko'nikmasi shakllanadi.

3-metod: "Rollar o'yini" (Ssenariy namunasi) Mavzu: "Birinchi marta darsga kirgan o'qituvchi va intizomsiz sinf".

Rol	Vazifasi
O'qituvchi	Darsni yangi mavzu bilan boshlashi va o'quvchilar e'tiborini jalb qilishi kerak.
"Sho'x" o'quvchi	Doimiy ravishda savollar beradi, chalg'iydi, shovqin soladi.
"Passiv" o'quvchi	Hech narsaga qiziqmaydi, darsda uxlab o'tiradi.
Ekspertlar	Muloqotdagi xatolarni qayd etib boradi.

Ushbu metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning pedagogik muloqot madaniyatini rivojlantirib, ularning kasbiy tayyorgarligini oshiradi.

IJTIMOIIY BUYURTMA

(Zamonaviy boshlang'ich ta'lim talablari)

MAQSADLI KOMPONENT

(Kommunikativ kompetensiyaga ega o'qituvchi shaxsini shakllantirish)

MAZMUNIIY KOMPONENT

- Pedagogik muloqot asoslari
- Nutq madaniyati
- Kasbiy kommunikatsiya
- Pedagogik etika va refleksiya

FAOLIYATLI KOMPONENT

Interfaol metodlar:

- Rol o'ynash
- Aqliy hujum
- Munozara
- Keys-stadi
- Trening va guruhli ishlar

PEDAGOGIK SHART-SHAROITLAR

- Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv
- Hamkorlikdagi ta'lim muhiti
- Refleksiya va o'zini baholash
- Ijobiy psixologik muhit

NATIJAVIY KOMPONENT

- Yuqori darajadagi kommunikativ salohiyat
- Pedagogik muloqot ko'nikmalari
- Kasbiy kompetensiyaning rivojlanishi

Tadqiqot doirasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kommunikativ salohiyatini shakllantirish modeli ishlab chiqildi. Mazkur model quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

- **Maqsadli komponent** – kommunikativ kompetensiyaga ega o'qituvchi shaxsini shakllantirish;
- **Mazmuniy komponent** – pedagogik muloqot, nutq madaniyati va kasbiy kommunikatsiya elementlari;
- **Faoliyatli komponent** – interfaol metodlar, treninglar va mashg'ulotlar;
- **Natijaviy komponent** – kommunikativ salohiyat darajasining oshishi.

Modelning amaliy tatbiqi ta'lim jarayonida tizimli va bosqichma-bosqich amalga oshirildi.

Kommunikativ salohiyat o'qituvchining nutq madaniyati, tinglash qobiliyati, muloqot jarayonida moslashuvchanlik hamda pedagogik vaziyatlarda samarali muloqot olib borish ko'nikmalarini o'z ichiga oladi. Ushbu sifatlar boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy faoliyatida yetakchi o'rin tutadi.

Interfaol metodlarning imkoniyatlari

Interfaol metodlar ta'lim oluvchilarning faolligini oshiradi, mustaqil va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi hamda muloqot jarayonida faol ishtirok etish imkonini yaratadi. Ayniqsa, **“Rol o'ynash”**, **“To'siqlar osha muloqot” (Psixologik trening)**, **“Mantiqiy zanjir” (Nutqni rivojlantirish)**, **“Keys-stadi”** kabi metodlar bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirishda yuqori samaradorlikka ega [12].

Tadqiqotning tashkil etilishi

Tajriba-sinov ishlari pedagogika oliy ta'lim muassasasining “Boshlang'ich ta'lim” yo'nalishida tahsil olayotgan 2-bosqich talabalari ishtirokida o'tkazildi. Tadqiqotda jami **60 nafar talaba** qatnashdi:

- **Tajriba guruhi** – 30 nafar
- **Nazorat guruhi** – 30 nafar

Tajriba guruhida mashg'ulotlar interfaol metodlar asosida, nazorat guruhida esa an'anaviy usullarda olib borildi.

1-jadval

Talabalarning kommunikativ salohiyati darajasining tajriba natijalari (foiz hisobida)

Guruhlar	Yuqori daraja	O'rta daraja	Past daraja
Tajribagacha (tajriba guruhi)	20%	46%	34%
Tajribadan so'ng (tajriba guruhi)	46%	40%	14%
Nazorat guruhi (yakuniy)	26%	44%	30%

1-rasm. Tajriba va nazorat guruhlarida kommunikativ salohiyat darajalarining solishtirma ko'rsatkichi

Diagrammada tajriba guruhida interfaol metodlar qo'llangandan so'ng yuqori darajadagi kommunikativ salohiyat ko'rsatkichi sezilarli oshgani, past daraja esa kamaygani yaqqol aks etgan. Nazorat guruhida esa sezilarli o'zgarish kuzatilmagan.

Interfaol metodlarning afzalliklari

Interfaol ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarda quyidagi sifatlar shakllanadi:

Sifat	Tavsifi
Psixologik to'siqlarning yo'qolishi	Omma oldida gapirishdan qo'rqish hissi kamayadi.
Refleksiya	O'z nutqi va harakatlarini tashqaridan baholash imkoniyati tug'iladi.
Moslashuvchanlik	Turli xarakterdagi suhbatdoshlar bilan til topishish malakasi ortadi.

Xulosa qilib aytganda tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kommunikativ salohiyatini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish yuqori samaradorlikka ega. Ushbu metodlar talabalarning nutq faolligi, muloqot madaniyati va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuning uchun oliy pedagogik ta'lim jarayonida interfaol metodlardan tizimli foydalanish tavsiya etiladi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 06.11.2020 yildagi «Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish va sifatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-4884-son qarori, <https://lex.uz/docs/-5085887>
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 27.03.2024 yildagi «Davlat ta'lim standartlari va davlat ta'lim talablarini ishlab chiqish hamda joriy etish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»157-son qarori, <https://lex.uz/docs/-6854214>
3. YUNESKO xalqaro me'yoriy hujjatlari. //O'zbekcha nashrining mas'ul muharriri L.Saidova. –T.; “Adolat”, 2004, –B 19-62.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida”gi PF-4947-son Farmoni.
5. Asadov Yu.M. va b. O'quvchilarda kompetensiyalarning shakllanganligini tashxislash va korrektsiyalash metodikalari. – T.: Qori Niyoziy nomidagi O'zPFITI, 2016.
6. Abdullayeva M. Pedagogik kompetensiya va muloqot madaniyati. – Toshkent, 2020.

7. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent, 2018.
8. Azizxo'jayeva N.N. "Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat". — Toshkent, 2006. (O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqot psixologiyasi).
9. Jo'rayev R. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2019.
10. Xodjayev B. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent, 2021.
11. Muslimov N.A. va b. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. –T.: Fan va texnologiya, 2013.
12. Yo'ldoshev J.G', Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari: Qo'llanma. – T.: O'qituvchi, 2014. – B. 104.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).